

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра цивільного права

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма «Міжнародне та європейське право»

Спеціальність 081 Право

Галузь знань 08 Право

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 2 від 31 серпня 2020 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до навчальної дисципліни
3. Мета та цілі навчальної дисципліни
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання
6. Система оцінювання навчальної дисципліни
7. Політика навчальної дисципліни
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Цивільне право
Викладач (-і)	Зеліско Алла Володимирівна, доктор юридичних наук, професор кафедри цивільного права, доцент
Контактний телефон викладача	(0342) 596130
Е-mail викладача	alla.zelisko@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	12 кредитів ЄКТС, 360 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://kcp.pnu.edu.ua/інформація-щодо-навчального-процесу Також передбачена можливість консультацій шляхом листування через електронну пошту, зокрема, що стосується погодження планів та змісту курсових проектів, індивідуальних науково-дослідних завдань тощо.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є однойменна галузь права та законодавства, а також практика реалізації відповідних норм різноманітними суб'єктами. Програма навчальної дисципліни складається з таких <u>змістових модулів</u>: 1. Загальні теоретико-методологічні положення цивільного права. 2. Цивільні правовідносини. Здійснення цивільних прав та виконання обов'язків, їх охорона та захист. 3. Суб'єкти та об'єкти цивільних правовідносин. 4. Правочини, представництво та строки і терміни у цивільному праві. 5. Особисті немайнові права фізичної особи. 6. Право власності та інші речові права. 7. Право інтелектуальної власності. 8. Спадкове право. Цивільне право регулює спектр особистих немайнових та майнових суспільних відносин, які засновані на юридичній рівності, майновій самостійності та вільному волевиявленні їх учасників. <u>Основними джерелами</u> цієї галузі виступають Цивільний кодекс України, Господарський кодекс України, Кодекс торговельного мореплавства України, Земельний кодекс України, Сімейний кодекс України, закони України «Про акціонерні товариства», «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», «Про кооперацію», «Про міжнародне приватне право», «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань», «Про громадські об'єднання», «Про благодійну діяльність та благодійні організації», «Про цінні папери та фондовий ринок», «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку», «Про авторське право і суміжні права». «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», «Про охорону прав на промислові зразки», «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», «Про захист прав споживачів», «Про банки та банківську діяльність», «Про державну реєстрацію речових прав та їх обмежень», «Про фінансовий лізинг», «Про оцінку майна,	

майнових прав та професійну оціночну діяльність», «Про страхування», «Про транспорт», «Про залізничний транспорт», «Про автомобільний транспорт», «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю», «Про споживче кредитування», «Про платіжні системи та переказ грошей в Україні», «Про гарантування вкладів фізичних осіб», «Про електронний цифровий підпис», «Про інвестиційну діяльність» та інші нормативно-правові акти; Цивільні кодекси країн Європейського Союзу та країн постсоціалістичного простору.

В умовах формування в Україні держави, у якій людина, її права та інтереси є найвищою соціальною цінністю цивільно-правові відносини та належне їх регулювання постають в центрі уваги усіх суспільних інститутів. Тому питання цивільного законодавства та грамотного його застосування на практиці є основою тих знань і навиків, якими повинні володіти сучасні кваліфіковані фахівці в галузі права.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Цивільне право» є формування у студентів здатності розв'язувати складні спеціалізовані завдання у сфері цивільного права на підґрунті цивільно-правового мислення та глибинного розуміння природи приватноправових інститутів, системи юридичних знань для професійного застосування цивільного законодавства на практиці з метою захисту права та інтересів учасників цивільних правовідносин.

Основними цілями вивчення дисципліни «Цивільне право» є набуття студентами знань та розуміння змісту норм цивільного законодавства, формування умінь та навичок щодо самостійного розв'язання практичних проблем, які виникають у процесі реалізації цивільної правосуб'єктності учасниками цивільних правовідносин, грамотного застосування норм цивільного законодавства.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу;
- здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях у сфері цивільних відносин;
- здатність до розуміння предметної області цивільних відносин та професійної діяльності за спеціальністю;
- здатність вчитись та опановувати сучасні знання у сфері цивільного права;
- здатність до критичного мислення;
- здатність визначення нових перспективних напрямів наукових досліджень у сфері корпоративного права;
- здатність дотримуватись етики у діяльності за спеціальністю;
- здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена демократичного суспільства на основі приватноправових засад цивільного права.

Фахові компетентності:

- здатність кваліфіковано застосовувати нормативно-правові акти в спеціальній сфері цивільного права, реалізовувати норми матеріального й процесуального права в професійній діяльності;
- здатність до знання і розуміння основ правового регулювання цивільних відносин;

здатність демонструвати знання базових засад, сучасного стану, тенденцій розвитку інститутів цивільного права;

здатність до знання і розуміння основ цивільного права Європейського Союзу;

здатність аналізувати правові проблеми, формувати і обґрунтовувати правові позиції у сфері цивільного права;

здатність до самостійної підготовки проєктів актів правозастосування;

здатність до консультування з правових проблем цивільного права.

Програмні результати навчання:

вільно визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих процесів і обставин у сфері цивільного права;

вільно здійснювати аналіз суспільних процесів у площині цивільного права, встановлювати проблему їх розвитку та формувати шляхи її розв'язання;

формувати власні обґрунтовані судження у спеціальній сфері цивільного права;

вільно оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи проблеми у сфері цивільного права;

самостійно визначати ті питання, у з'ясуванні яких потрібно допомога і діяти відповідно до отриманих рекомендацій;

доносити до респондента матеріал з цивільного права доступно і вільно;

пояснювати характер певних подій і процесів з розумінням професійного та суспільного контексту;

належно використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для професійної діяльності в галузі цивільного права;

виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів формування цивільного права;

кваліфіковано застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях у сфері цивільного права, виокремлювати юридично значущі факти та формувати власні правові висновки;

надавати консультації щодо можливого захисту права та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях в галузі цивільного права.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	50
семінарські заняття / практичні / лабораторні	76
самостійна робота	234

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
5	081 Право	2	нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.

Модуль I. Загальні теоретико-методологічні положення цивільного права.

Тема № 1. Вступ до цивільного права. Цивільне право як приватне право.	2	2	7
Тема № 2. Цивільне право як правова галузь.		2	8

Тема № 3. Джерела цивільного права України.	2	2	7
Тема № 4. Цивільне право як наука та навчальна дисципліна.	-	-	8
Модуль II. Цивільні правовідносини. Здійснення цивільних прав та виконання обов'язків, їх охорона та захист.			
Тема № 5. Поняття, зміст та види цивільних правовідносин	2	2	8
Тема № 6. Здійснення цивільних прав та виконання обов'язків	-	2	9
Тема № 7. Охорона і захист цивільних прав та інтересів	-	2	9
Тема № 8. Цивільно-правова відповідальність.	-	2	9
Модуль III. Суб'єкти та об'єкти цивільних правовідносин.			
Тема № 9. Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин.	4	6	8
Тема № 10. Юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин.	4	6	8
Тема № 11. Публічно-правові утворення як суб'єкти цивільних правовідносин.	-	2	9
Тема № 12. Об'єкти цивільних правовідносин.	-	2	9
Модуль IV. Правочини, представництво та строки і терміни у цивільному праві.			
Тема № 13. Правочини.	4	4	7
Тема № 14. Представництво.	2	2	7
Тема № 15. Строки в цивільному праві.	2	2	7
Всього за III семестр	22	38	120
Модуль V. Особисті немайнові права фізичної особи.			
Тема № 16. Поняття і види цивільно-правових особистих немайнових прав. Цивільно-правова охорона особистих немайнових прав.	2	2	8
Тема № 17. Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи.	2	2	6
Тема № 18. Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи.	2	2	6
Модуль VI. Право власності та інші речові права.			
Тема № 19. Загальні положення про право власності і речові права.	2	2	8
Тема № 20. Виникнення та припинення права власності.	2	4	6
Тема № 21. Особливості правовідносин у сфері права власності на окремі види майна.	-	2	8
Тема № 22. Право спільної власності.	2	2	7
Тема № 23. Обмежені речові права.	2	2	8
Тема № 24. Захист права власності та інших речових прав.	2	2	7
Модуль VII. Право інтелектуальної власності.			
Тема № 25. Загальні положення про виключні права.	2	2	7
Тема № 26. Авторське право і суміжні права.	2	4	8
Тема № 27. Патентне право.	2	2	7
Тема № 28. Виключні права на засоби індивідуалізації товарів та їх виробників.	-	2	7
Модуль VIII. Спадкове право.			

Тема № 29. Спадкування власності фізичних осіб.	2	4	7
Тема № 30. Спадкування за законом.	2	2	7
Тема № 31. Спадкування за заповітом.	2	2	7
Всього за IV семестр	28	38	114
ЗАГ.: 50		76	234
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Загальна система оцінювання навчальної є уніфікованою в межах навчально-наукового юридичного інституту і визначається п. 4.4 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, затвердженим Вченою радою Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол № 2 від 12.10.2010 р. (зі змінами, внесеними Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту, протокол №5 від 28 лютого 2017 р.) – <i>текст розміщений на інформаційному стенді та сайті Інституту https://law.pnu.edu.ua/oprganizacija-navchal'nogo-procesu/.</i>		
Вимоги до письмової роботи	Вивчення дисципліни передбачає <u>обов'язкове</u> виконання всіма студентами чотирьох письмових модульних контрольних робіт. Перша модульна контрольна робота виконується на 10 семінарському занятті третього семестру та охоплює два змістових модулі (Загальні теоретико-методологічні положення цивільного права, Цивільні правовідносини. Здійснення цивільних прав та виконання обов'язків, їх охорона та захист) та одну тему третього модуля (Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин). Друга модульна контрольна робота виконується на 19 семінарському занятті в охоплює собою третій (окрім теми щодо фізичних осіб як суб'єктів цивільних правовідносин) та четвертий змістові модулі (Суб'єкти та об'єкти цивільних правовідносин, Правочини, представництво та строки і терміни у цивільному праві). Третя модульна контрольна робота виконується в четвертому семестрі на 10 семінарському занятті і охоплює собою пятий і шостий змістові модулі (Особисті немайнові права фізичної особи, Право власності та інші речові права). Четверта модульна контрольна робота виконується на 19 семінарському занятті і охоплює собою сьомий і восьмий змістові модулі (Право інтелектуальної власності і спадкове право). На контрольну виноситься 1 описове завдання, яке оцінюється в 8 балів, 2 коротких запитання нормативного змісту, які оцінюються по 4 бали, 4 терміни, які оцінюються по 1 балу. Максимальний бал за контрольну становить 20. <u>За бажанням (для отримання додаткових до 5 балів)</u> студенти можуть виконувати індивідуальні завдання за темою відповідного семінарського заняття. Види, приклади підготовки та критерії оцінювання індивідуальних завдань <i>знаходяться на кафедрі та розміщені на сайті кафедри https://kcp.pnu.edu.ua/інформація-щодо-навчального-процесу</i>		
Семінарські заняття	Система оцінювання семінарських занять передбачає поточні оцінки успішності (5 – «відмінно», 4 – «добре», 3 – «задовільно», 2 – «незадовільно») – виставляються під час проведення семінарських (практичних) занять. Підсумкова оцінка за семінарські (практичні)		

	заняття виставляється в кінці семестру за результатами роботи на семінарських (практичних) заняттях, самопідготовки і є середнім арифметичним (заокругленим до сотих) всіх отриманих оцінок за семінарські (практичні) заняття та оцінок за відпрацьовані заняття. Підсумковий бал за семінарські (практичні) заняття (максимально 20 балів) – підсумкова оцінка за семінарські (практичні) заняття, помножена на коефіцієнт 4, заокруглена до цілого. Система оцінювання семінарських занять визначена п.п. 4.4.3.2, 4.4.3.3 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
Умови допуску до підсумкового контролю	Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови допуску до підсумкового контролю визначаються р. 5 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Кількість балів, яка є умовою допуску студента до підсумкового контролю становить 25 балів за результатами як семінарських занять та написання модульної контрольної роботи.
Підсумковий контроль	Підсумковий контроль – екзамен – проводиться в письмово-усній формі шляхом з'ясування опанування здобувачем загальних та фахових компетентностей. Екзамен охоплює весь обсяг навчальної дисципліни. Екзаменаційний білет передбачає три питання теоретичного характеру та термінологічне завдання. Описові питання оцінюються у 15 балів кожне і термінологічне завдання – у 5 балів. Зміст екзаменаційного білету затверджується на засіданні кафедри цивільного права. Максимальний бал за екзамен – 50 балів. Отриманий в результаті здачі екзамену бал заноситься у відомість успішності, додається до балів за семінарські заняття та модульні контрольні роботи.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Планується виконання студентами обов'язкових та додаткових декількох видів письмових робіт: обов'язкової письмової контрольної роботи, письмових тестових завдань за темами, винесеними на самостійне опрацювання (перелік міститься в Методичних вказівках і завданнях для підготовки до семінарських (практичних) занять), письмових експрес-опитувань на семінарських заняттях тощо, а також додаткових письмових індивідуальних завдань, курсових робіт (за вибором студента) – *Методичні вказівки розміщені на сайті кафедри <https://kcp.pnu.edu.ua/інформація-щодо-навчального-процесу>*

Академічна доброчесність:

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Відвідування занять

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають лекції і практичні заняття навчальної дисципліни.

Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття. За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на

навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник навчальної дисципліни віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента (п. 5.1.2 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://law.pnu.edu.ua/oprganizacija-navchalnogo-procesu/>).

8. Рекомендована література

1. Цивільне право України : Академічний курс: Підруч.: У двох томах / За заг. ред. Я.М. Шевченко. К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. 520с. – 2 примірники.
2. Цивільне право України: Навч. посіб. / За ред. Р.О. Стефанчука.- К.: Наукова думка, 2004. 448с. – 1 примірник.
3. Цивільне право: Підручник: в 2 т. / [Борисова В. І. (кер. авт. кол.), Баранова Л. М., Жилінкова І. В. та ін.]; За заг. ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. К.: Юрінком Інтер, 2004. Т.1. 2004.480 с. – 7 примірників.
4. Цивільне право України. Академічний курс / За заг. ред. Я. М. Шевченко. Вид.2-ге, доп. і перероб. К.: Концерн «Видавничий Дім Ін Юре», 2006. Т.1. 2006. 602 с. – 2 примірники.
5. Цивільне право України. Загальна частина: Підручник / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнєцової, Р.А. Майданика. 3-тє вид., перероб. і допов. К.: Юрінком Інтер, 2010. 976 с. – 23 примірники.
6. Цивільне право України. Загальна частина: Підручник / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнєцової, Р.А. Майданика. 5-тє вид., перероб. і допов. К.: Юрінком Інтер, 2018. 976 с. – 1 примірник.
7. Цивільне право України : навч. посіб. (у запитаннях та відповідях). Практикум. Київ : ВНЗ «Національна академія управління», 2013. 348 с. – 1 примірник.
8. Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар / За заг. ред. Є. О. Харитонова, О. І. ХаритонОВОЇ. 2010 . 752 с. – 1 примірник.
9. Майданик Р . А . Цивільне право: Загальна частина. / Т. І. Вступ у цивільне право. К.: Алерта, 2012. 472 с. – 1 примірник.
10. Цивільне право: підручник: у 2 т. / за ред. В.І.Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького. Х. 2012. Т.1. 656 с.
11. Заїка Ю.О. Українське цивільне право: Навчальний посібник. Київ: Правова єдність, 2008. 368 с. – 18 примірників.
12. Заїка Ю.О. Українське цивільне право: Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2018. 358 с.
13. Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар. Вид. 3-є перероб. та доп. / За заг. ред. Харитонова Є. О. Одеса: Юрид. літ., 2003. 1079 с. – 3 примірники.
14. Цивільне право України : навч. посіб. Килимник І. І., Бровдій А. М., Кутومانов Д. Є.Харків : ХНУМГ, 2014. 225 с. – 1 примірник.
15. Зорислава Ромовська Українське цивільне право: Загальна частина. Академічний курс. Підручник. К.: Атіка, 2011. 560 с. – 3 примірники.
16. Цивільне право України. Іванов Ю.Ф., Іванова М.В., Куриліна О.В. Том 1. Навчальний посібник у 2 томах. Видання 2-ге доповнене і перероблене. К.: Алерта, 2019. 342 с. – 1 примірник.

Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в навчально-методичному посібнику:

1. Зеліско А.В. Цивільне право: методичні вказівки для забезпечення навчального дисципліни для студентів денної форми навчання спеціальності 081 Право «Міжнародне та європейське право». Івано-Франківськ, 2020. 97 с.
<https://kcp.pnu.edu.ua/інформація-щодо-навчального-процесу>

Викладач _____ проф. А.В. Зеліско